

ÖNSÖZ

Kemal Gözler, *Bilimsel Yazma ve Yayınlamaya Giriş: Bir Ders Kitabı*, Bursa, Ekin, 2023, s.V-VIII'den alınmıştır. Ana Sayfa: www.anayasa.gen.tr/byyg.htm

Yıllardır pek çok kitap ve makale yazdım. Kitap ve makalelerin yazılması ve yayınlanması sürecinde pek çok sorunla karşılaştım. Keza çoğu araştırma görevlisi olan pek çok meslektaşımın aynı süreçte yaşadıkları sorunları dinledim. Diğer yandan kitaplarımın yayınlanması sürecinde yayıncı ve matbaacılarla da birlikte çalışma imkanım oldu. Kitaplarımın montajı, kalıp alınması, basılması, ciltlenmesi ve hatta kesilmesi aşamalarında zaman zaman matbaalarda bulundum ve bu işleri bizzat kontrol ettim.

Yazma kısmı itibarıyla otuz küsur yıldır, yayınlama kısmı itibarıyla yirmi küsur yıldır bu işin içindeyim.

Bu süreçte sadece araştırma görevlisi genç meslektaşlarımdan değil, yaşlı ve kıdemli meslektaşlarımdan azımsanmayacak bir kısmının da bilimsel yazmanın stil kurallarını yeterince bilmediklerine pek çok defa şahit. Zira bunun eğitimini almamışlardı. Her biri hocasından gördüğü stillerde veya somut sorunlar karşısında kendi bulduğu çözümlere göre yazıyordu. Neticede ülkemizde bilimsel yazmanın stili konusunda bir standart oluşmuyordu.

Türkiye’de yazarların önemli bir kısmı, hangi yazı tipinde hangi puntunun kullanılması gerektiğini bilmiyorlar. Türkiye’de yazarların önemli bir kısmı 11 punto Times ile 11 punto Arial’ın aynı büyüklükte olduğunu sanıyorlar. Keza ideal satır aralığının yazı tipine göre değiştiğinden de habersizler. Yine Türkiye’de yazarların ezici çoğunluğu metin içi başlıkların neden sola yaslı paragraf stilinde yazılması gerektiğini bilmiyorlar. Keza Türkiye’de küçük büyük harfin ne olduğunu bilmeyen yığınla yazar var.

Türkiye’de yazarların hiç de azımsanmayacak bir kısmı, Türkçe metne alınacak yabancı kelimelerin hangi yazı tipi stilinde yazılacağını ve keza vurgunun nasıl yapılacağını bilmiyorlar. Türkiye’de, vurgu için, italik kullanacakları yerde bold kullanan yazarlar var.

En bilinmeyen konulardan biri de akademik yazmada yaygın olarak kullanılan Latince kelimeler ve kısaltmalar. *Op. cit., et al., cf., e.g., id., viz.* gibi Latince kısaltmaların anlamını bilmeyen ve dolayısıyla bunları kullanamayan pek çok kıdemli yazarımız var. Birakınız bu kısaltmaları, *supra, infra, passim, sic*

gibi akademik metinlerin ayrılmaz parçası olan basit Latince kelimeleri bilmeyen pek çok hocamız var.

Türkiye’de yazarların ezici çoğunluğu, adında *de, de la, von* gibi soyluluk takısı bulunan yabancı yazarların soyadlarının bibliyografya veya dizinde nasıl yazılacağını ve nasıl sıralanacağını bilmiyorlar. Benzer sorun Arap yazarların soyadlarının alfabetik sıralanması söz konusu olduğunda da ortaya çıkıyor. Soyadlarında “el (ﻻ)” takısı bulunan yazarların soyadları çoğunlukla bibliyografyada ve dizinde yanlış yazılıyor ve yanlış sıralanıyor. Aynı sorun *İbn, Ebu, Bin, Abd* gibi ibareleri içeren soyadları için de geçerli.

Türkiye’de bilimsel yazma stilleri konusunda adeta taş devrinde yaşıyoruz.

Sadece işin yazma kısmında değil, yayınlama kısmında da pek çok bilgisizlik ve karışıklık var. Pek çok yayınevi bu işi acemice ve bilgisizce yapıyor. Türkiye’de künye sayfası olmadan yayınlanan kitaplar var. Keza Türkiye’de pek çok yayınevi künye sayfasının kitabın tam olarak neresine konulacağını bilmiyor. Türkiye’de kitaplarda sayfa numaralandırmasının nasıl yapılacağını bilmeyen pek çok yayınevi var. Pek çok yayınevi, en büyükleri dâhil, kitabın “ön kısmı (*front matter*)”ndaki sayfaların Arap rakamlarıyla değil, Roma rakamlarıyla numaralandırılması gerektiğinden habersizler. Türkiye’de *recto* ve *verso*’nun ne olduğunu bilmeyen yayıncılar var. Vakıta Türkiye’de *fresh recto* kuralını hayatında duymayan bazı kişiler yayıncılık yapıyor.

İşin baskı kısmında da durum aynı. İleri teknoloji baskı ve ciltleme makinelerine sahip büyük matbaalarımız var. Ne var ki, bu büyük matbaalarımızın önemli bir kısmı, kitaplarda iç kenar boşluklarının dış kenar boşluklarından daha fazla olması kuralından habersizler.

Oysa medenî dünyada bunların her birinin ayrıntılı kuralları var. Bu kuralların bazıları yazarlara, bazıları yayıncılara ve hatta bazıları matbaacılara hitap eder. Bu kuralları bir yandan yazarlar, diğer yandan yayıncılar ve nihayet matbaacılar öğrenirler ve bunlara uyarlar.

Örneğin bu konuda ABD’de *The Chicago Manual of Style* (Chicago, The University of Chicago Press, 17. Baskı, 2017) başlıklı 1146 sayfa uzunluğunda bir kitap vardır. Aynı şekilde İngiltere’de *New Oxford Style Manual* (Oxford, Oxford University Press, 3. Baskı, 2016) başlıklı 928 sayfa uzunluğunda bir kitap vardır. Bu ülkelerde yazarlar, yayıncılar ve matbaacılar bu kitaplarda yer alan kurallara uyarlar.

Türkiye’de ise benzer kitaplar yoktur. Yazar, yayıncı ve matbaacılar bu konularda uymaları gereken kurallar olduğunu ya bilmezler, ya da bu konularda her yazar, her yayıncı ve her matbaacı kendi kuralını kendi bulmaya çalışır.

İşte bu kitap bu eksikliği bir ölçüde de olsa gidermeyi amaçlıyor.

Bu kitapta yazarların kitap yazarken, yayıncıların kitap yayınlarken, matbaacıların kitap basarken uymaları gereken kurallar açıklanıyor ve bu kurallar örnekler üzerinde gösteriliyor.

* * *

Bu kitap, bir “bilimsel araştırma kitabı” değil, bir “bilimsel yazma kitabı”dır. Bilimsel araştırma, yazmadan önce gelen bir aşamadır. “Bilimsel araştırma” ayrı bir kitapta incelenmesi gereken başlı başına bir konudur.

Bu kitap, bir “atıf usûlleri kitabı” da değildir. Alıntı ve atıf usûlleri konusu, bilimsel yazma konusuna dâhil olmakla birlikte, öylesine önemli bir konudur ki, ayrıca incelenmesi gerekir. Ben alıntı ve atıf usûllerini ayrı bir kitapta inceledim: Kemal Gözler, *Alıntı ve Atıf Usûlleri*, Bursa, Ekin, 2023, 48+1662 s. Bunun özeti: Kemal Gözler, *Alıntı ve Atıf Usûllerine Giriş: Bir Ders Kitabı*, Bursa, Ekin, 2023, 22+562 s.

* * *

Bu kitap, Türkiye’de, en azından bazı kısımları itibarıyla türünün ilk örneği bir kitaptır. Hâliyle kitaptaki bazı konular, daha önce başka kitaplarda da incelenmiş konulardır. Ama bu konular itibarıyla dahi, bu kitaptaki inceleme, diğer kitaplardaki incelemeden çok daha geniştir.

* * *

Kitapta incelenen konuların çoğunda yararlanabileceğim Türkçe bir kaynak bulamadım. Kitabı yazarken, pek çok konuda, çoğunlukla, *The Chicago Manual of Style*, *New Oxford Style Manual* ve *Publication Manual of the APA*’dan yararlandım.

Elinizde tuttuğunuz kitabı okurken göreceksiniz ki, bazı bölümlerde bazı konuları açıklarken herhangi bir kaynağa atıfta bulunulmamıştır. Buralarda kendi bilgime, tecrübeme, aklıma ve mantığıma dayandım. Önerdiğim çözümlerin sebebini kendimce açıklamaya çalıştım. Hatta bazı stilistik konularda, sadece aklıma ve mantığıma değil, kendi estetik duyguma güvendim. Okurken göreceksiniz ki, bazı yerlerde “bu bana güzel görünmüyor”, “bu göze hoş gelmiyor”, “şöyle olması göze daha güzel gelir” gibi ibareler vardır. Şüphesiz bana güzel gelen şey, bir başkasına güzel gelmeyebilir. Bu gibi durumlarda yazdıklarım benim kişisel önerilerim olarak görülebilir. Neticede stille ilgili yerleşik uygulamalar da böyle önerilerle başlar.

Yukarıdaki paragrafta yazdıklarımı yadırgayanlar olacaktır. Ama bunda yadırganacak bir şey yok. Elinizde tuttuğunuz kitap İngilizce *manual of style* veya *style manual* denilen tarzda bir “stil kitabı”dır. Bir stilin diğer bir stilden üstünlüğü ispat edilemez; ama bu stillerden biri tutar; diğerleri ise zamanla

unutulur. Elinizdeki bu kitap benim önerdiğim stilleri içeren bir “stil kitabı”dır ve umudum önerdiğim bu stillerin Türkiye’de genelde sosyal bilimler, özelde de hukuk alanında zamanla tutmasıdır.

* * *

Maalesef bu kitabın yazılması çok uzun zaman aldı. Kitabı 2013 yılında yazmaya başladım. Ama araya her yıl başka işler girdi ve bu kitabın yazılmasını hep ertelemek zorunda kaldım. Bu kitap hep ikinci plâna itilen kitap oldu. Neticede kitabı dokuz yıl sonra, Ocak 2022’de bitirmek nasip oldu. Kitabın ikinci baskısı da Temmuz 2023’te yapıldı (Kemal Gözler, *Bilimsel Yazma ve Yayınlama: Bir Stil Kılavuzu*, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 2023, 32+848 s.).

* * *

Yukarıdaki düşüncelerle yazmaya başladığım ve yukarıda açıklandığı gibi oldukça gecikerek tamamlayabildiğim *Bilimsel Yazma ve Yayınlama* başlıklı kitabın ikinci baskısı, içindekileri ile birlikte 880 sayfaya ulaştı. Bu uzunluktaki bir kitabı lisans öğrencileri için fazla uzun ve ayrıntılı olduğu söylenebilir. Bu nedenle bu kitabı özetleyerek lisans öğrencileri için bir standart ders kitabı hazırlamak istedim. Ortaya elinizde tuttuğunuz 450 sayfalık bu kitap çıktı. Bu kitaba, kendisinden özetlendiği ana kitap ile karışmaması için *Bilimsel Yazma ve Yayınlamaya Giriş: Bir Ders Kitabı* başlığını verdim.

* * *

Bu kitabın kendisinden özetlendiği *Alıntı ve Atıf Usûlleri* başlıklı asıl kitabın birinci baskısının yazılması ve yayınlanması sürecinde bana yardımcı olan kişiler oldu. Bunların başında sevgili eşim Ürküş Gözler gelmektedir. Bölümlerin ilk okuyucusu ve eleştiricisi o oldu. Bölümlerin ilk düzeltilmesini o yaptı. Kendisine teşekkür ediyorum. 2021 yılında Sibel Yılmaz Coşkun ve Yahya Berkol Gülgeç, kitabın birinci baskısının düzeltilmesi işine fedakarca katıldılar. Onlarca sayfa uzunluğunda bölümleri çok kısa sürelerde okudular ve düzelttiler. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Onların *Bilimsel Yazma ve Yayınlama* başlıklı asıl kitabın düzeltilmesindeki emekleri hâliyle o kitabın bir özeti olan elinizde tuttuğunuz bu kitaba da yansıdı.

Kitaptaki hataların ve kusurların sorumluluğu sadece bana aittir. K.G.